

*Сидор Г. В.,
к.е.н., доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету, м. Чортків*
*Андрусів У. Я.,
к.е.н., доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківського національного технічного університету
нафти і газу, м. Івано-Франківськ*
*Савків У. С.,
к.е.н., директор Чортківського національного центру
дистанційних комунікацій, м. Чортків*

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі реформування економіки України інвестиції вважають важливим компонентом міжнародної економічної політики, оскільки, з нашої точки зору, вливання коштів до виробничого процесу дає можливість збільшувати їхні обсяги, підвищувати баланс країни та дієвий розвиток інвестиційної інфраструктури.

Митне регулювання інвестиційних процесів слугує вагомим важелем впливу на економіку держави, зокрема на підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання, а також є підсистемою державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [2].

На сьогоднішньому етапі розвитку існує чимало інструментів митного регулювання інвестиційного процесу, що координують площини переміщення товарів через митний кордон. Суть цього процесу полягає у митному регулюванні умов інвестиційної діяльності та контролі за її здійсненням усіма учасниками й інвесторами [5, с. 8].

Наявність та дієве функціонування митного регулювання інвестиційним процесом – це обов'язкова умова для здійснення зовнішньої політики держави, що дає змогу надати захист її національних інтересів та економічну безпеку.

В умовах трансформаційних процесів урядовці та економісти-фахівці звертають увагу на питання митного регулювання інвестиційних процесів. Світовий досвід вказує на те, що митні органи здатні забезпечити 10–30% надходжень до бюджету держави [4, с. 177]. На нашу думку, ці кошти мають важливе значення, оскільки надалі спрямовуються на соціальні та фінансові програми.

До заходів реформування митних процедур у зовнішньоекономічній діяльності, на нашу думку, належать такі: зменшення кількості перевірок та контролю за господарською діяльністю суб'єктів підприємництва; спрощення митних процедур; зменшення норми часового лагу, який дається на митне оформлення; зменшення пакета документів, які мають бути подані для митного оформлення однієї поставки; впровадження електронного декларування.

У межах дослідження визначимо позитивні аспекти й удосконалення у сфері митного регулювання інвестиційних процесів, що простежуються в результаті прийняття нового Митного кодексу України від 13.03.2012 р. [3].

На наше переконання, кількість відведеного часу, який інвестиційна компанія витрачає на митне оформлення, має першочергове значення для ефективного функціонування та розвитку інвестиційного бізнесу, оскільки значні фінансові витрати безпосередньо пов'язані із затримкою у митних процедурах. З огляду на це визначено норми часового лагу на митне оформлення, а саме: в Україні час, використаний на оформлення товару, який перетинає митний кордон, скоротився до 4 год. (у 2011 р. 24 год.).

В електронних системах митниці підприємці мають можливість самостійно фіксувати час і дату подання митної декларації. Водночас посадові особи митних служб особисто відповідають за порушення терміну митного оформлення. Зменшення морально-психологічних втрат та фінансових збитків суб'єктів господарювання, реалізація термінів постачання є одним із позитивних результатів скорочення часового лагу митного оформлення. Крім цього, це важливо для держави, оскільки пришвидшується одержання митних та податкових платежів від суб'єктів господарської діяльності.

Зменшено пакет документів, які мають бути подані для митного оформлення однієї поставки, до 34 (у 2011 р. 69 документів).

Результати аналізу діючої практики митного регулювання інвестиційних процесів свідчать про скорочення переліку відомостей та документів, необхідних для митного контролю – з 25 до 3.

Разом із митною декларацією передбачено подання декларації митної вартості та документа або рахунка, в якому визначено вартість товару. Під час оформлення товарів та їх митного контролю декларант не подає інші документи, а лише зазначає відомості про них.

У результаті таких дій пришвидшилися митні процедури, зменшилися простой і затримки товарів. Відповідно, це позитивно позначається на витратах підприємства та процесі наповнення Державного бюджету, а отже, й на фінансових результатах суб'єктів господарської діяльності.

Водночас послаблено контроль за господарською діяльністю суб'єктів. Так, із впровадженням митного оформлення в Україні кількість компаній, які зазнали перевірок, становила 3% (у 2011 р. 89%).

Впроваджено прогресивну форму митного контролю – електронне декларування. Застосовано процедуру автоматичного розподілу між інспекторами митниці митних декларацій з метою мінімізації впливу фактору людини на результативність застосування електронного декларування.

Відповідно, неможливо «в ручному режимі» призначити посадових осіб для здійснення митного оформлення товарів за визначеними підприємствами чи митними деклараціями, що попереджує попередню змову між суб'єктом господарювання та посадовою особою митниці.

Митниця має вживати заходи, спрямовані на забезпечення дієвого митного сервісу, що передбачає оптимізацію витрат часу на здійснення митних формальностей та застосування гнучкого графіка функціонування митних постів.

До процедури електронного декларування має доступ кожен суб'єкт зовнішньої діяльності на підставах доступу до сервісної системи безкоштовного надання послуг центром сертифікації ключів.

На основі електронного декларування відбуваються такі операції, як: продаж іноземної валюти для здійснення розрахунків підприємством; фактичне підтвердження вивезення товару за кордон тощо. Усім підприємствам доступне здійснення митних формальностей з питань подання електронної митної декларації митному органу, за умови, що ці підприємства стоять на обліку в митних органах.

Встановлене дослідження дало змогу висунути гіпотезу, що митне регулювання інвестиційних процесів безпосередньо впливає на рух інвестиційних потоків за такими напрямками:

- здійснює захист вітчизняного товаровиробництва шляхом нейтралізації переваг іноземних компаній, зниження цін на товари, що ввозяться з-за кордону;
- слугує засобом вливання іноземного капіталу в інвестиційну сферу шляхом створення стимулюючої зацікавленості іноземного інвестора у вкладанні власних коштів на території нашої держави;
- стимулює підвищення конкурентоспроможних властивостей та розширення експорту товарів вітчизняного товаровиробника;
- митне регулювання стимулює інтенсивний розвиток міжнародних господарських процесів шляхом зростання торгівельних відносин між партнерами в інтеграційних угрупованнях [1].

На нашу думку, митне регулювання інвестиційних процесів потребує удосконалення, що у напрямі зміцнення економічних зв'язків із світовою спільнотою загалом та із країнами Європи зокрема є одним із пріоритетних завдань Державної фіскальної служби України.

Список використаних джерел:

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [Текст] : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України. – 2009. – 543 с.
2. Гребельник О. П. Характеристика системи митного регулювання в Україні / О. П. Гребельник // Основи зовнішньоекономічної діяльності. – К. : 2006. – С. 68–74.
3. Митний кодекс України [від 13.03.2012 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Новікова К. І. Глобалізаційні виклики митній безпеці держави / К. І. Новікова // // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – Серія : «Економічні науки». – 2012. – № 4. – С. 174–180.
5. Ткаченко А. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні / А. М. Ткаченко, Є. М. Плаксина // Економіка і регіон. – 2014. – № 2. – С. 7–12.